

Cartea Românească
EDUCAȚIONAL

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

RAHIMI, ATIQ

Syngué sabur = Piatra răbdării / Atiq Rahimi ; trad. din lb. franceză de Simona Modreanu. - Iași :

Cartea Românească Educațional, 2019

ISBN 978-606-8982-46-5

I. Modreanu, Simona (trad.)

821.133.1

Atiq Rahimi

Syngué sabour. Pièce de patience

Copyright © P.O.L. éditeur, 2008

Grupul Editorial Cartea Românească Educațional

Copyright © Editura Cartea Românească Educațional, 2019

Adresa: Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr. 2 - 700124

www.ecredu.ro

ATIQ RAHIMI

Syngué sabur

Piatra răbdării

Traducere din limba franceză
de Simona Modreanu

Cartea Românească
EDUCAȚIONAL

Încăperea e mică. Dreptunghiulară. Sufo-
cantă, în ciuda pereților ei zugrăviți în turcoaz
deschis și a celor două perdele cu motive de
păsări migratoare, încremenite în zbor pe un
cer galben și albastru. Găurite ici-colo, lasă să
pătrundă razele soarelui care se sting pe dun-
gile șterse ale unui *kilim*¹. În capătul încăperii,
altă perdea. Verde. Fără niciun motiv. Ascunde
o ușă zidită. Sau o debara.

Încăperea e goală. Goală de orice podoabă.
Doar pe peretele care separă cele două feres-
tre, cineva a agățat un *kandjar*², iar deasupra
kandjar-ului, o fotografie, cea a unui bărbat
mustăcios. Să tot aibă vreo treizeci de ani. Păr
ondulat. Chip pătrășos, cuprins între doi favo-
riți tunși cu grijă. Ochii negri strălucesc. Sunt
mici, despărțiți de un nas coroiat. Bărbatul nu
râde, dar are aerul cuiva care abia își stăpânește
râsul. Ceea ce îi conferă o expresie ciudată, cea
a unui om care, în sinea lui, își bate joc de cel
care-l privește. Fotografia este alb-negru, colo-
rată manual în nuanțe pale.

¹ Covor oriental, țesut de mână. (n. trad.)

² Mic pumnal oriental, cu lamă lată și curbată. (n. trad.)

Sub fotografie, la baza zidului, același bărbat, mai vârstnic acum, stă întins pe o saltea roșie, așezată direct pe dușumea. Are barbă. Grizonată. A slăbit. Prea mult. E doar piele și os. Palid. Plin de riduri. Nasul îi seamănă tot mai mult cu un cioc de vultur. Nu râde nici acum. Și are în continuare aerul acela batjocoritor. Gura îi e întredeschisă. Ochii, și mai mici încă, sunt înfundați în orbite. Privirea lui e agățată de tavan, pierdută între grinzile înnegrite și putrede. Brațele, inerte, stau întinse pe lângă corp. Sub pielea translucidă, venele, ca niște viermi obosiți, se împletesc cu oasele proeminente ale scheletului. La încheietura mâinii stângi, poartă un ceas mecanic, iar pe inelar, o verighetă de aur. În scobitura brațului, un cateter lasă să curgă un lichid incolor provenit dintr-o perfuzie din plastic prinsă de perete, chiar deasupra capului. Restul corpului său e acoperit de o cămașă lungă, albastră, brodată la gât și la mâneci. Picioarele, țepene ca două bețe, sunt ascunse sub un cearșaf alb, murdar.

Oscilând în ritmul respirației sale, o mână de femeie e așezată pe pieptul lui, deasupra inimii. Femeia stă jos. Cu picioarele îndoit și strânse la piept. Cu capul cuibărit între genunchi. Părul negru, foarte negru și lung, îi acoperă umerii care unduiesc după mișcarea regulată a brațului.

În cealaltă mână, stânga, ține un șirag de mătânii negru, lung. Îi răsfiră boabele. În tăcere. Încet. În aceeași cadență cu umerii ei.

Sau în aceeași cadență cu respirația bărbatului. Trupul ei e înfășurat într-o rochie lungă. Purpurie. Împodobită, la mâneci și la poale, cu câteva motive discrete de spice și flori de grâu.

La îndemână, deschisă la pagina de gardă și așezată pe o pernă de catifea, o carte, Coranul.

O fetiță plânge. Nu este în această încăpere. Poate fi în camera de alături. Sau pe hol.

Capul femeii se mișcă. Ostenit. Se ridică încet dintre genunchi.

Femeia este frumoasă. Chiar în colțul ochiului stâng, o mică cicatrice îi strânge ușor marginea pleoapelor și îi conferă privirii un neastâmpăr straniu. Buzele pline, uscate și palide, murmură ușor și rar același cuvânt dintr-o rugăciune.

O altă fetiță plânge. Pare mai aproape decât cealaltă, în spatele ușii, fără îndoială.

Femeia își retrage mâna de pe pieptul bărbatului. Se ridică și iese din încăpere. Absența ei nu schimbă nimic. Bărbatul e tot nemișcat. Continuă să respire în tăcere, încet.

Zgomotul pașilor femeii îi face să tacă pe cei doi copii. Ea rămâne lângă ei mult timp, până ce casa și lumea se topesc în umbre, în somnul lor; apoi se întoarce. Într-o mână, un mic flacon alb, în cealaltă, șiragul de mătânii negre. Se așază lângă bărbat, deschide flaconul, se apleacă pentru a-i pune două picături de colir în ochiul drept, două picături în ochiul stâng. Fără a lăsa mătâniile din mână. Fără a înceta să le răsfire.

Razele de soare, trecând prin găurile de cer galben și albastru ale perdelei, mângâie spatele femeii și umerii care se leagănă în continuare cu regularitate, în aceeași cadență cu mătăniile ce-i alunecă printre degete.

Departe, undeva în oraș, explozia unei bombe. Violentă, poate că distruge câteva case, câteva vise. Vine riposta. Replicile sfâșie tăcerea apăsătoare a amiezii, fac să vibreze geamurile, dar nu îi trezesc pe copii. Doar umerii femeii se imobilizează o clipă – cât răsfiră două boabe de mătăanii. Pune flaconul de colir în buzunar. „*Al-Qahhâr*¹”, șoptește ea. „*Al-Qahhâr*”, repetă ea. O repetă la fiecare respirație a bărbatului. Și cu fiecare cuvânt, mai lasă să alunece o boabă printre degete.

Întreg șiragul de mătăanii a fost parcurs. Nouăzeci și nouă de boabe. De nouăzeci și nouă de ori. „*Al-Qahhâr*”.

Se ridică pentru a-și relua locul pe saltea, lipită de capul bărbatului, și își pune din nou mâna dreaptă pe pieptul lui. Începe un nou circuit de mătăanii.

Când ajunge încă o dată la al nouăzeci și nouălea „*Al-Qahhâr*”, mâna ei se desprinde de pieptul bărbatului și se deplasează spre gât.

¹ *Al-Qahhâr* este unul dintre cele 99 de nume ale lui Allah. Cititorul va mai întâlni în text și alte nume ale aceleiași divinități musulmane: *Al-Rahman*, *Al-Mu'min*, *Al-Mou'akhir* etc. (n. trad.)

Degetele îi rătăcesc prin barba stufoasă, preț de un suflu sau două. Își fac apariția apoi pentru a se răsfira pe buze, pentru a-i mângâia nasul, ochii, fruntea și a dispărea apoi din nou în părul des și murdar. „Îmi simți mâna?” Cu trupul frânt, aplecat deasupra lui, îl privește drept în ochi. Niciun semn. Își apropie urechea de buzele lui. Niciun sunet. El are în continuare același aer rătăcit: gura întredeschisă, privirea pierdută între grinzile întunecate ale tavanului.

Ea se apleacă și mai mult pentru ai șopti: „În numele lui Allah, dă-mi un semn ca să-mi spui că îmi simți mâna, că trăiești, că te întorci la mine, la noi! Doar un semn, un semn cât de mic, ca să-mi redai forța, credința.” Buzele ei tremură, imploră: „Doar un cuvânt...”, alunecă și ating urechea bărbatului. „Măcar sper că mă auzi.” Capul ei se lasă pe pernă.

„Mi s-a spus că după două săptămâni o să te poți mișca, o să faci semne... Dar iată-ne în a treia săptămână... sau aproape. Și tot nimic!” Trupul ei se răsucește pentru a se întinde pe spate. Privirea i se pierde acolo unde s-a rătăcit și cea a bărbatului, undeva între grinzile negre și putrede.

„*Al-Qahhâr*, *Al-Qahhâr*, *Al-Qahhâr*”...

Femeia se ridică încet. Îl privește fix, cu disperare, pe bărbat. Îi pune din nou mâna pe piept. „Dacă reușești să respiri, poți să-ți și ții

respirația, nu-i așa? Ține-ți respirația!" Dându-și părul pe spate, insistă: „Ține-ți respirația măcar o dată!" și își apleacă din nou urechea spre gura lui. Îl ascultă. Îl aude. El respiră.

Mormăie, buimacă: „Nu mai pot."

După un suspin exasperat, se ridică brusc și repetă ridicând vocea: „Nu mai pot..." Copleșită. „De dimineață până seara, recitând întruna numele lui Allah, nu mai pot!" Face câțiva pași spre fotografie, nu o privește, „de șaisprezece zile...", ezită, „ba nu..." și numără pe degetele nesigure.

Descumpănită, se întoarce, revine la locul ei și aruncă o privire la pagina deschisă din Coran. Verifică. „Șaisprezece zile... astăzi e al șaisprezecelea nume al lui Allah pe care trebuie să-l evoc. *Al-Qahhâr*, Dominatorul. Da, așa e, al șaisprezecelea nume..." Gânditoare. „Șaisprezece zile!" Se trage înapoi. „De șaisprezece zile trăiesc în ritmul respirației tale." Agresivă. „De șaisprezece zile respir odată cu tine." Se uită țintă la bărbat. „Respir ca tine, uite!" Trage adânc aer în piept, apoi expiră dureros. În același ritm cu el. „Chiar dacă nu-mi mai țin mâna pe pieptul tău, pot respira ca tine acum." Se apleacă spre el. „Și chiar dacă nu stau întinsă lângă tine, respir în același ritm cu tine." Se îndepărtează de el. „Mă auzi?" Strigă: „*Al-Qahhâr*" și reîncepe să răsfire printre degete boabele de mătânii. Mereu aceeași cadență. Iese din încăpăre. O auzim: „*Al-Qahhâr*, *Al-Qahhâr*..." pe

hol și mai departe...

„*Al-Qahhâr*..." se îndepărtează.

„*Al-Qahhâr*..." tot mai slab.

„*Al-Qahhâr*..." imperceptibil.

Piere.

Se scurg în tăcere câteva clipe. Apoi „*Al-Qahhâr*" revine și răsună în fereastră, pe hol, în spatele ușii. Femeia se întoarce în încăpăre și se oprește aproape de bărbat. În picioare. Mâna ei stângă continuă să răsfire mătăniile negre. „Ba chiar pot să-ți spun că ai respirat de treizeci și trei de ori cât timp am lipsit." Se lasă pe vine. „Și chiar acum, când îți vorbesc, pot să-ți număr respirațiile." Ridică șiragul de mătânii pentru a-l aduce în câmpul neclar al privirii bărbatului. „Uite, de când m-am întors, ai respirat de șapte ori." Se așază pe *kilim* și continuă: „Zilele mele... nu le mai împart în ore și orele în minute, și minutele în secunde... o zi pentru mine este egală cu nouăzeci și nouă de tururi de mătânii!" Privirea i se oprește asupra ceasului-brățară uzat care ține laolaltă oasele încheieturii bărbatului. „Pot să-ți spun că au rămas cinci tururi de mătânii înainte ca muezinul să cheme la rugăciunea de amiază și să predice *hadith*¹-urile. „O clipă." Calculează. „La al douăzecilea tur, sacagiul va bate la ușa vecinilor. Ca de obicei, bătrâna vecină cu tuse hodorogită va ieși să-i deschidă ușa. La al treizezecilea, un băiat va traversa strada pe bicicletă

¹ Relatarea unor fapte sau spuse ale profetului Mohamed sau ale tovarășilor lui. (n. trad.)

fredonând *Laili, Laili, Laili, djân, djân, mi-ai zdrobit inima*, pentru fiica vecinului nostru..." Râde. Un râs amar. „Și când voi ajunge la al șaptezeci și doilea tur, cretinul acela de muezin va veni să te viziteze și, ca de obicei, îmi va face reproșuri, pentru că, va spune el, nu m-am ocupat bine de tine, nu i-am urmat instrucțiunile, am neglijat rugăciunile... Altfel, te-ai vindeca!" Își trece mâna peste brațul bărbatului. „Dar tu ești martor. Tu știi că nu trăiesc decât pentru tine, lângă tine, cu respirația ta!" Protestează: „E ușor de spus că trebuie recitate de nouăzeci și nouă de ori pe zi unul din cele nouăzeci și nouă de nume ale lui Allah... Și asta timp de nouăzeci și nouă de zile!" Dar cretinul acela de muezin nu știe ce înseamnă să fii singură cu un bărbat care...", nu găsește cuvântul, sau nu îndrăznește să-l rostească, „... să fii singură cu două fete!", bodogănește ea în surdină.

Tăcere prelungită. Aproape cinci tururi de mătânii. Cinci tururi în timpul cărora femeia stă lipită de zid, cu ochii închiși. Chemarea la rugăciunea de amiază o smulge din toropeală. La covorașul, îl desfășoară și îl întinde pe jos. Își începe rugăciunea.

Odată încheiată rugăciunea, rămâne pe covoraș, pentru a-l asculta pe muezin predicând *hadith*-urile despre ziua săptămânii: „... și astăzi este o zi de sânge, căci în decursul unei zile de marți, Eva a pierdut pentru prima dată sânge murdar, unul dintre fiii lui

Adam și-a ucis fratele, au fost omorâți Grigorie, Zaharia și Yahya – pacea fie cu ei! –, ca și vrăjitorii Faraonului, Asiyabint Muzahim, soția Faraonului și junica de prăsilă a copiilor lui Israel..."

Privește încet în jurul ei. Încăperea. Bărbatul ei. Un trup în pustiul dimprejur. Un trup pustiu.

Neliniștea îi umple privirea. Se ridică, împătorește covorașul, îl pune la locul lui, în colțul camerei, și pleacă.

Câteva clipe mai târziu, se întoarce ca să verifice nivelul de ser din punga perfuziei. A mai rămas puțin. Fixează cu privirea picurătorul, observă intervalele dintre picături. Sunt scurte, mai scurte decât cele care ritmează suflul bărbatului. Reglează debitul, așteaptă două picături, apoi se retrage cu un aer hotărât: „Mă duc la farmacie să cumpăr ser." Dar înainte de a trece pragul, picioarele ei șovăie, vocea geme: „Sper că au putut face rost..." Iese din încăperea. O auzim cum își trezește copiii, „Haideti, ieșim", și pleacă, urmată de pași mărunți care aleargă pe culoar, prin curte...

După trei tururi complete de mătânii și două sute șaptezeci de respirații, se întorc.

Femeia duce copilele în încăperea alăturată. „Mama, mi-e foame", scâncește una. „De ce n-ai cumpărat banane?", se plânge cealaltă. „O să vă dau pâine", le consolează mama.